

Nasycení zástupu: dejte vy jim jíst

Převod materiálu

Daniel Matějka ml.

Pořadí v lekci

30

Téma

- I když nám připadá, že sami máme málo, můžeme pomáhat.
- Rozdělení se s druhým jako nástroj pomoci i růstu společenství.
- Křesťanská služba druhým se týká celého člověka i s jeho tělesnou nouzí.

Cíle

- Důti chceme vést k důvěře, že Boží moc dokáže vykonat mnohé i s málem, které máme.
- Důti se naučí, že umění se rozdělit může být základem společenství a kamarádství.
- Důti se dozvědí, že v životě křesťana nejde jenom o poslouchání Slova, ale i o praktickou pomoc těm, kdo potřeby.

Pro učitele

Biblický text

Mk 6,30–44

Poznámky k příběhu

- Učedníci, pro svůj poslední úkol nazváni *apoštolové* (což v řeštině znamená *poslové* a souvisí s řešským slovem *pošta*), navrášší se z cest, jsou obrazem církve, která zrovna není na vrcholu svých sil. Radost z toho, co se na cestách dařilo, se mísí s *únavou* i s *ohrožením*, které se ukazuje v příběhu o popravě Jana Křtitele.
- Ježíš sám vyhledával *klidná místa pro modlitbu* i odpovědek a chce ho dopřát i učedníkům. Nakonec to však bude *lítost* a soucit s potřebnými, které Ježíše a učedníky nenechají v klidu.
- Proudění lidí a zelený trávník ukazují k tomu, že mohlo jít o *poutníky*, kteří cestovali na velikonoční svátky do Jeruzaléma. To vysvětluje jejich množství i nabízí úvahu o tom, že Ježíš za čas ještě jednou bude s učedníky lámat chléb před Velikonocemi.
- Obraz „*ovce bez pastýře*“ rozeznává množství dalších biblických textů (Ž 23; Lk 15,4–6; J 10,1–16). Aniž by se vyprávění k motivu pastýře výslovně vracelo, ukazuje, jakým pastýřem chce Ježíš být: učitelem (byť je to v příběhu zmíněno jen jednou větou, Ježíšovo vyučování zabralo značnou část dne), ale také tím, kdo se stará i o tělesnou stránku i o celé společenství, do kterého má člověk patřit.
- Udaný počet mužů v Markově vyprávění navozuje představu docela silné *armády*: tolik lidí mohlo táhnout s Ježíšem na Jeruzalém, kdyby chtěl. Ta možnost se rýsuje i v tom, jak se sami od sebe rozložili oddíl za oddílem stokrát po padesáti, což odpovídá vojenským útvarům. Ježíšovým záměrem bylo naopak rozsádit je po „sympoziích“ — jídelních skupinkách. Snad se tady zpřítomňuje *jedno z pokušení* nabídnutých Ježíšovi na poušti (Mt 4,1–11): pokušení moci a světské vlády, která je však podmíněna pokloněním se ďáblu. Ježíš pokušení odolá a sešikované poutníky překvapí: místo boje jim dá najíst.

- Ani v samotném chlebu a nasycení hladových však nespočívá Ježíšova mesiášská cesta — o tom zas jiné z pokušení na poušti a Ježíšova odpověď: „*Ne jenom chlebem bude člověk živ, ale každým slovem, které vychází z Božích úst.*“ (Mt 4,4)
- Příběhy o nasycení tisíců nacházíme u všech evangelistů, u některých pak ve dvou verzích: nasycení 5 tisíců a nasycení 4 tisíců. Íselná symbolika i kontext ukazují k tomu, že první verze je zaměřena spíše na Izrael (5 tisíců, 5 chlebov — jako 5 knih Mojžíšových, 12 sebraných košů — pro 12 kmenů Izraele), ve druhém vyprávění se lámání chleba otevírá celému světu (4 tisíce — lidé od 4 světových stran, 7 chlebov, 7 sebraných košů — 7 je číslo plnosti, tedy pro celý svět).
- Příběh o nasycení velikého zástupu několika chleby najdeme i ve *Starém zákoně* v příbězích proroka Eliši (2Kr 4,42–44). V příběhu proroka Eliáše (1Kr 17,8–16) pak sice nepjde o chleby, ale společným motivem je, že potravin je dostatek, pokud má člověk odvahu se i v nouzi rozdělit a nabídnout nejdříve bližnímu. Motiv nasycení v pustině patří také k příběhu putování Izraelců po poušti (Ex 16), kde je svědectvím o Boží péči. I tam je potřeba důvěry lidu, jinak mana zžervívá.

Úskalí

Pozornost dříve může sklouznout k zázraku množení pečiva. Ježíš ty chleby ovšem nevykouzlil, ale pracoval s tím, co mu učedníci přinesli. Jeho moc dokáže udělat z mála mnoho i v tom, co my mu nabídneme (což nemusí být zrovna chleby). Nemenším zázrakem, ke kterému je možné přesměrovat pozornost, je i společenství, které vzniklo mezi lidmi uprostřed pustiny.

Odkazy

Heller, Daniel: *Nasycení pěti tisíců*. <http://goo.gl/6OIknk>

Filipi, Pavel: *Hostina chudých*. Praha: Kalich, 1991.

Henych, Daniel: *Okoláda*. (Ze zpěvníku *Zpíváme si písničku 3: Děti, pojďte ke mně*. Praha: Rosa, 1998. ISBN 80-900850-8-3)

Pro děti

Pro předškolní děti

Vezměte do nedělní školy okoládu. Případně domluvte s nějakým dítětem, ať ji předloží. Ale malou, aby bylo zjevné, že pokud se o ni děti budou chtít dělit, tak na každého vyjde jen hodně málo. Veďte s dětmi diskusi, co s okoládou udělat. Jestli je lepší ji rozlámat na malé kousíčky nebo uspořádat loterii, kdo ji dostane celou. Nebo okoládu dostane vítěz v nějaké soutěži: v páce, v pořítání matematických příkladů? Co bude nejlepší? Nebo si ji raději pro klid má nechat ten, kdo ji přinesl? Můžete mluvit o tom, co by který postup vyvolal ve společenství, o závidění, o tom, jestli tu okoládu vlastně potřebujeme. Můžete mluvit o tom, co by kdo udělal, kdyby ta okoláda byla jeho.

Lámání na malé kousíčky nakonec může být docela legrace. Pravda, nikdo z ní nemáme skoro nic, ale je nám spolu dobře.

Podobnou věc můžete místo okolády nebo v návaznosti na ní udělat s houskou a znovu mluvit o tom, co by bylo spravedlivé. Jestli rozdělit všem stejně, anebo se zeptat, jestli třeba dnes ráno nezstal někdo bez snídani. To by mohl být důvod dát mu té housky větší kus. Jsou na světě lidé, kteří dnes zůstali bez snídani, protože prostě nemají co jíst. Máme na to myslet? Můžeme pro ně něco udělat?

Dělení ?okolády bych nechal na konec výkladu, protože kolem toho pravd?podobn? vznikne rozruch. Dá se také na konci výkladu spojit s otázkou, jestli celou ?okoládu sníme, nebo z ní ještě kousek n?komu vezmeme. Kus housky mohou d?ti dostat naopak už na začátku, žvýkání je třeba utiší pro úvodní v?ty vypráv?ní.

Pro mladší d?ti

I Ježíš u?edníky u?il, jak pomáhat i jak se rozd?lit. P?íb?h o tom za?íná tím, že u?edníci byli hooódn? unavení.

Byli už jste n?kdy hodn? unavení? Jsou chvíle, kdy má ?lov?k nárok na odpo?inek. Ale co když zrovna v takovou chvíli n?kdo p?ijde a n?co pot?ebuje?

U?edníci byli unavení. Protože se zrovna vrátili z cest. Chodili p?šky, tak je bolely nohy, ale také na cestách potkávali spoustu lidí, se kterými mluvili a kterým pomáhali, a to ?lov?ka dokáže unavit ještě víc. Ježíš to všechno v?d?l, tak cht?l u?edník?m dop?át trochu odpo?inku: Jenomže po?ád bylo kolem spousta lidí, po?ád bylo s kým povídat, komu pomoci, tak se u?edníci sami ani nestihli najíst. Ježíš ?íká: Poje?me stranou, na místo, kde budeme sami. Tam si v klidu odpo?inete.

Byli zrovna u b?ehu jezera, tak nastoupili na lo? a vydali se pry?. Jenže nepluli dost daleko od b?ehu a n?kolik bystrých o?í zahlédlo, kam jedou. A všichni ti lidé, kte?í cht?li slyšet Ježíše, se po b?ehu vydali stejným sm?rem, až na jednom míst? tu jejich lo?ku dostihli.

„Co s t?mi lidmi?“ b?želo hlavou u?edník?m. „Cht?li jsme si p?ece odpo?nout. Jsme unavení a hladoví.“ U?edníci byli možná i trochu naštvaní, že jim lidé nedají pokoj. A snad je napadlo, že by bylo lépe sednout znovu do lodi a p?ejet úpln? na druhou stranu, pry?. A snad už to cht?li ud?lat, ale Ježíš se podíval na ty lidi, a víte co? Bylo mu jich líto: „Vždy? oni pot?ebují n?koho, kdo by je povzbudil, ?ekl jim dobré slovo, kdo by se jich ujal. P?ece se k nim nem?žeme obrátit zády.“ Tak navzdory únav? z?stal Ježíš s u?edníky tam, kde byli. Ježíš se posadil a začal lidi u?it. Povídali jim o tom, co je v život? d?ležit?é. Jak byli zabrán?i do rozhovoru, ani nevnímali, jak ?as plyne.

Až u?edníci p?išli za Ježíšem a ?íkají mu: „Pane, ještě jedna v?c je te? také d?ležitá: aby ti lidé nebyli o hladu. ?ekni jim, a? si jdou do vesnic n?co nakoupit k jídlu, tady nic neseženou.“

Byli pozorní ti u?edníci, že? Je dob?e, že si všimli, co ti lidé pot?ebují, že mají hlad. Ale Ježíšova odpov?? je p?ekvapila: „Dejte vy jim jíst!“

„Tady? Te?? Jako že my se máme postarat i o to, aby ti lidé m?li co jíst? Sami jsme se nestihli najíst! Máme jít nakoupit? To budeme muset ud?lat po?ádný nákup, tak za dv? st? denár?!“

Ježíš odpovídá: „Nikam necho?te, jenom poj?te dát dohromady, co máte tady s sebou. Máte n?jaké chleby?“

„Ano, p?t jich máme a dv? ryby. Ale co je to pro takový dav? Vždy? je to, jak se ?íká, pro jednoho málo, pro dva nic.“

Co byste ?ekli, bude to k n??emu se rozd?lit i o tak málo jídla? Nebyla hloupost ty chleby v?bec nabízet? Nem?li si je u?edníci nechat spíš pro sebe?

T?ch chleb? by sotva sta?ilo pro samotné u?edníky, ale p?esto je dali Ježíšovi. A on „vzhlédl k nebi, vzdal díky, lámal chleby“ a dával je u?edník?m, aby je roznášeli lidem. A to stejné ud?lal s t?mi rybami. A co bylo zvláštní, jak po?ád lámal chleby a d?lil ty ryby, po?ád u?edníci m?li co nosit a b?hali sem a tam a hledali, na koho se ještě nedostalo. Lidé se i mezi sebou začali zajímat: „Tenhle ještě nic nem?l a tamten má ještě hlad.“ Taková zvláštn? hezká nálada tam byla. Až se dostalo na všechny, i sami u?edníci se dosyta najedli a dokonce ještě zbylo. Prý dvanáct koš? zbylo. Takže by je mohli poslat do všech kout? Izraele t?m, co mají

hlad a nouzi. A kdo ví, možná to udělali.

Pro starší děti

Znájí některá slova z toho příběhu (nebo jim podobná) při bohoslužbách opakovaně? Nechte děti přijít na to, že se Ježíšovo počinání při nasycení tisíců podobá veškerému Pánu. Skutečně tady jde o podobné obsahové jádro a evangelisté si dávají záležet, aby ta podobnost byla zřetelná („vzhlédl k nebi, vzdal díky, lámal chleby“). Nechte děti vyslovit, v čem se podle nich nasycení tisíců veškerému Pánu podobá a v čem ne.

Můžete s dětmi prozkoumat texty, které svědčí o tom, že se v první církvi při veškerému Pánu skutečně jedlo dosyta a záměrem bylo i rozdělit se s chudými (Sk 2,46), což se ne vždy dařilo (Sk 6,1; 1K 11,17–33).

To, co propojuje příběh s dnešní veškerým Pánem, není množství chleba, ale více společenství a solidarita, které Ježíšovo rozdávání chleba mezi lidmi přináší, a ze kterých pak vyrůstá pomoc potřebným i mimo prostor kostela. (Není s veškerým Pánem něco špatného, pokud z ní taková pomoc nevyrůstá?)

Děti schopné hledání v textech mohou najít a srovnávat verze příběhu a zamyslet se nad říselnou symbolikou. Nasycení 5 tisíců: Mt 14,13–21; L 9,10–17; J 6,1–15. Nasycení 4 tisíců: Mk 8,1–10; Mt 15,32–39. Případně dále říst v J 6,22–59, jak Ježíš mluví o sobě jako o chlebu. Z uvedených oddílů však raději vyberte jen některé, aby se děti v množství verzí neutopily.

Jinou možností je zabrousit do Starého zákona, do příběhu o Eliášovi: 2Kr 4,42–44, ale možná ještě lépe o Eliášovi: 1Kr 17,8–16. Nechte děti porovnat, co má společného Eliáš s Ježíšovým. Liší se tím, že u Eliáše nejde přímo o chleby. Pozornost poutají nádoby, ze kterých neubývá. Co je však společné a zásadní, je ochota myslet i v nouzi nejdříve na druhého a jemu dát najíst dříve než sobě.

Přesah

Ježíš zůstal s lidmi, protože mu jich bylo líto. Vzbuzuje ve vás něco/někdo lítost? (Možno mluvit o „soucitě“ nebo „solidaritě“.) Co s námi dělají zprávy o tom, že se někde válí, zprávy o hladu nebo uprchlických táborech? Jaký je vztah mezi lítostí a praktickou pomocí? Dává smysl jedno bez druhého?

Ježíš vede učedníky k tomu, aby ostatním nabídli to, co mají a co umí. Co máme? Co umíme? Může to být k užítku? (Rozhovor může ústít k větším projektům, například uspořádání dobročinného koncertu po bohoslužbách, dobročinné prodejní výstavy obrázků nebo výrobků z nedělní školy nebo i z domova — nazdobené perníčky apod.)

Znáte úsloví: „Pro jednoho málo, pro dva nic?“ Co znamená příběh o nasycení tisíců je nesen bláznivou důvěrou, že i o málo může mít smysl se rozdělit.

O čem má být dění v kostele? Jen o poslouchání, modlení a zpívání? Nebo má být církev naopak charitativní organizací zaměřenou především na pomoc druhým? Je možné, že se to od církve očekává?

Jaká je role sbírky? Všimli jste si, že sbírky bývají určené na různé účely? Vybavíte si, do jakých různých zemí putovaly peníze z našeho kostela?

Liturgie

Písně

Svítá: 412 — *Čeho těba*; 56 — *Modlitba Tomáše Moora*; 248 — *Pane, slyš náš hlas*; 210 — *Někdo mě vede za ruku*; 135 — *Posila na cestu*; 242 — *Pán je má síla*; 387 — *Přímělný zpěv*

Evangelický zpěvník: 622 — *Zstať s námi, Pane, když se stmívá*; 627 — *Má duše Boha velebí*; 683 — *Spolu lámejme chléb na kolenou*; 510 — *Ó Pane můj, pokoj ať tvůj*

Biblický text k zapamatování

A jedli všichni a nasytili se. (Mk 6,42)

Modlitba

Pane Ježíši, někdy si myslíme, že máme jen málo. Nebo že nic moc neumíme a nemáme druhým co dát. Ty z toho přesto umíš udělat velké věci. Prosíme, ať si lidé pomáhají, ať nikdo nemá hlad. Amen.

Kam dále

[Daniel Heller: Nasycení pěti tisíc?](#)

Odkaz na píseň

[Pěsň o třebe, Bůh nám dá](#)

[Dopřej mi chuť k jídlu, Pane](#)

[Pane, slyš náš hlas, chceme tě chválit zas](#)

[Někdo mně vede za ruku \(SV210\)](#)

[Posila na cestu \(SV135\)](#)

[Pán je má síla \(SV242\)](#)

[Za ty, kdo hladem trpí a bídou, prosíme](#)

[Zstať s námi, Pane \(EZ622\)](#)

[Má duše Boha velebí \(EZ627\)](#)

[Spolu lámejme chléb \(EZ683\)](#)

[O Pane můj, pokoj ať tvůj na cestách](#)

Cílová skupina

[Školní](#)

[Předškolní](#)

Katechetické cykly

[Církevní rok](#)

Biblický odkaz (kat)

[Marek 6,30–44](#)